

การใช้วิธี "โลกแคบ" ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารของผู้ป่วยกามโรค
กรณีศึกษา ณ ศูนย์กามโรคเขต 1 สระบุรี

นางเตือนใจ เทพยสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974 - 566 - 032 - 9

013395

THE USE OF THE "SMALL WORLD" METHOD IN THE STUDY OF
COMMUNICATIVE BEHAVIOR OF VENEREAL DISEASE PATIENTS:
A CASE STUDY AT REGIONAL V.D. CENTER I SARABURI

Mrs. Tuanchai Debyasuvarn

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

ISBN 974-566-032-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การใช้วิธี "โลกแคบ" ในการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารของ
ผู้ป่วยกามโรค กรณีศึกษา ณ ศูนย์กามโรคเขต 1 สระบุรี

โดย

นางเตือนใจ เทพยสุวรรณ

ภาควิชา

การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปรินципามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)
รักษาการในตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวัติ บุญลือ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

..... กรรมการ
(ดร.อำรุง จันทวานิช)

..... กรรมการ
(นายแพทย์อำนาจ ไตรสุภา)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ผู้ป่วยจะมีการแสวงหาสารสนเทศเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล จากบุคคลที่มีสภาพทางเศรษฐกิจสังคมคล้ายคลึงกันมากกว่าบุคคลที่มีสภาพแตกต่างกัน
5. ผู้ป่วยเมื่อต้องการสารสนเทศที่ถูกต้องในเรื่องการรักษาพยาบาล จะมีการสื่อสารกับบุคคลที่มีความผูกพันอย่างผิวเผินมากกว่าผู้ที่ผูกพันอย่างแน่นแฟ้น
6. ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสังคม มีความสัมพันธ์กับปริมาณสารสนเทศ เรื่อง กามโรค ที่ผู้ป่วยได้รับ

จากการทดสอบมติฐาน ปรากฏว่าสมมติฐานข้อที่ 1 ได้รับการยืนยันว่าเป็นจริงได้ ส่วนหนึ่ง ส่วนมติฐานข้อที่ 2, 3, 4, และ 5 ได้รับการยืนยันทุกข้อ สำหรับสมมติฐานข้อที่ 6 นอกจากจะได้รับการยืนยันแล้ว ยังพบอีกว่าผลตอบแทนในทางเศรษฐกิจสังคมมีความสัมพันธ์กับปริมาณสารสนเทศ เรื่องกามโรคที่ผู้ป่วยได้รับในเชิงปฏิฐานอีกด้วย

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานควบคุมกามโรคให้ความสนใจในการแพร่กระจายสารสนเทศที่เป็นความรู้เรื่องกามโรคออกสู่ประชาชนโดยผ่านสื่อมวลชนให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้รับการสนเทศที่ถูกต้องได้มากขึ้นและสะดวกขึ้น และเพื่อให้ลักษณะความเป็นเรื่องในลักษณะ "ต้องห้าม" ของกามโรคลดลง และได้เสนอแนะให้เห็นประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรบุคคลให้เป็นประโยชน์ในการกระจายสารสนเทศ คือผู้ขายยา และผู้ป่วยกามโรค โดยเน้นถึงการส่งสารสนเทศที่ถูกต้องในการควบคุมป้องกันกามโรคที่ถูกต้องให้แก่บุคคลเหล่านี้ เพื่อให้แพร่กระจายต่อไปในชุมชนและในกลุ่มบุคคลที่ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีในงานควบคุมกามโรคต่อไป

Thesis Title   The Use of The "SMALL WORLD" in the Study of Communicative
                         Behavior of Venereal Disease Patients: A Case Study at
                         Regional V.D. Center 1 SARABURI.

NAME   Mrs. Tnanchai Debyasuvarn

Thesis Advisor   Associate Professor Sirichai Sirkaya.

Department   Public Relation

Academic Year   1985

ABSTRACT

The major purposes of this study were: To understand communication behavior among venereal disease patients, and to understand the relationship between communication behavior of venereal disease patients and socio-economic condition and also the dyadic tie of patients.

The total population for this study contained 92 venereal disease patients visiting the SARABURI Regional V.D. Center I. Only those who had received treatment at this center were selected.

Six hypotheses were formulated and tested in this study.

1. The communication behavior among the patients is possibly under a "Small World" condition.

2. The patients find out the information on service and girls for entertainment from the homophylous dyads rather than of the heterophylous one.

3. The patients find out the information on service and girls for entertainment from the closely related dyads rather than those of with distant relationship.

4. The patients find out information concerning medical treatment from the homophylous dyads rater than from the heterophylous ones.

5. The patients get the more proper information of medical treatment from the dyads with distant relationship rather than those with close tie.

6. There will be a significant relationship between capacity of the proper information of medical treatment and socio-economic benefit.

The results of the testing of all hypotheses indicated that hypothesis I was partly confirm, hypotheses 2,3,4,5 and 6 were confirmed. The result of hypothesis 6 testing also indicated that there is a positive association.

According to the result of this study the researcher suggested that those who concerned with Venereal Disease Control have to realize the importance of information processing through mass media for the people can perceive easily, and for reducing the "Taboo" of Venereal Disease. Also the researcher suggested that the government can make use of human resources such as pharmacist and the patients as a media of information, that will be helpful for the venereal disease control activities.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จขึ้นได้ด้วยความกรุณาของบุคคลหลายท่าน รองศาสตราจารย์ ศิริชัย ศิริภาวะ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาได้กรุณาแนะนำแนวทางและวิธีในการดำเนินงานศึกษาวิจัยโดยใช้วิธี "โลกแอม" ซึ่งช่วยให้เกิดความกระจ่างในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้มากขึ้น ตลอดจนได้กรุณาตรวจสอบและแนะนำขั้นตอนในการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณานี้เป็นอย่างยิ่ง นายแพทย์อำนวยการ ไตรสุภา ผู้อำนวยการกองกุมารเวชศาสตร์ ก็ได้แนะนำแก้ไขในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานควบคุมกุมารเวชศาสตร์และแนะนำเอกสารเพิ่มเติมทำให้เกิดความสมบูรณ์แก่งานวิจัยยิ่งขึ้น ส่วนในด้านสถิติ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ดร.อำรุง จันทวานิช ให้คำแนะนำตั้งแต่เริ่มดำเนินการศึกษา ดร.ชนวดี บุญลือ ซึ่งเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ก็ได้แนะนำแนวทางในการแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ สำหรับในการดำเนินงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณ คุณประภา จุฑา ที่มีส่วนช่วยทำให้เกิดความรวดเร็วในการทำงานวิจัยและอีกผู้หนึ่งที่สำคัญยิ่งในการศึกษาโดยใช้วิธี "โลกแอม" สำเร็จได้ ก็คือ คุณสุเทพ เอี่ยมแสง ไชยรัตน์ ซึ่งอาสาสมัครเป็นบุคคลเป้าหมายในการศึกษา การศึกษาวิจัยครั้งนี้คงไม่สามารถสำเร็จได้ถ้าปราศจากความร่วมมือของผู้ป่วยที่ยอมสละเวลาตอบคำถามของผู้วิจัย และบุคคลที่ผู้วิจัยไม่อาจลืมความมีน้ำใจและความช่วยเหลือเป็นกำลังใจทั้งโดยตรงและทางอ้อมได้ ก็คือ เพื่อน ๆ นิสิตสาขา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ รุ่นที่ 5

ทุกท่านที่กล่าวมาแล้วนั้นล้วนแต่มีส่วนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ขึ้นในที่สุด ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

เตือนใจ เทพสุวรรณ

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่	
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
ขอบเขตจำกัดของการวิจัย	11
ปัญหาที่วิจัย	12
สมมุติฐาน	12
คำจำกัดความ	13
ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย	14
2. ทฤษฎีแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
การสื่อสาร	15
การสื่อสารแบบต้องห้าม	20
พลังของความผูกพัน	23
การแสวงหาสารสนเทศที่เกี่ยวกับการเจ็บป่วย	25
งานวิจัยเกี่ยวกับกามโรคนในประเทศไทย	28
3. ระเบียบวิธีวิจัย	32
วิธีในการดำเนินงาน	32
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	34

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
การทดสอบแบบสอบถาม	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	43
การวัดตัวแปร	44
การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล	46
ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	46
4. ลักษณะการเปิดรับสารสนเทศ	52
พฤติกรรมการณ์เปิดรับสารสนเทศจากสื่อต่าง ๆ	52
การเปิดรับสารสนเทศเรื่องกามโรค	55
5. โลกแคบ	59
สภาพการเป็นโลกแคบในการสื่อสาร	59
สภาพทั่วไปของพื้นที่	60
ระดับความผูกพันกับการติดต่อเชื่อมโยง	66
สรุป	67
6. พฤติกรรมการสื่อสารที่นำไปสู่การเกิดโรค	69
ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับสภาพทางเศรษฐกิจสังคม	70
ระดับความผูกพันกับการแสวงหาสารสนเทศ ในเรื่องสถานบริการและ	73
หญิงอาชีพพิเศษ	73
สรุป	76
7. พฤติกรรมการสื่อสารที่นำไปสู่การรักษาพยาบาล	77
สภาพทางเศรษฐกิจสังคมกับการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการรักษา	78
พยาบาล	78

	หน้า
ระดับความผูกพันระหว่างผู้ร่วมสื่อสารในการแสวงหาสารสนเทศที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล	82
ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมกับสารสนเทศ เรื่องกามโรค	87
สรุป	88
8. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	92
ข้อเสนอแนะสำหรับงานควบคุมกามโรค	93
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก ก.	99
ประวัติผู้เขียน	114

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ค่าใช้จ่ายในการตรวจรักษากามโรค จำแนกตามประเภทของโรค	4
ตารางที่ 2	จำนวนผู้ป่วย จำแนกตามชนิดของโรค	8
ตารางที่ 3	ผลการตรวจโลหิตหญิงมีครรภ์โดยวิธี Serology ของสถานกามโรคส่วนกลาง ศูนย์กามโรคเขตและหน่วยกามโรคจังหวัด.....	9
ตารางที่ 4	จำนวนผู้ป่วยที่ศึกษา จำแนกตามภูมิสำเนาปัจจุบัน	47
ตารางที่ 5	จำนวนผู้ป่วยที่ศึกษา จำแนกตามกลุ่มอายุ.....	48
ตารางที่ 6	จำนวนผู้ป่วยที่ศึกษา จำแนกตามสถานภาพการสมรส	48
ตารางที่ 7	จำนวนผู้ป่วยที่ศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา	49
ตารางที่ 8	จำนวนผู้ป่วยที่ศึกษา จำแนกตามลักษณะอาชีพ	50
ตารางที่ 9	จำนวนผู้ป่วยที่ศึกษา จำแนกตามกลุ่มระดับรายได้	51
ตารางที่ 10	การรับข่าวสารผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ จำแนกตามความบ่อยครั้ง.....	53
ตารางที่ 11	การรับข่าวสารผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ จำแนกตามระดับความพอใจ	54
ตารางที่ 12	การได้รับข่าวสารเรื่องสุขภาพอนามัยจากสื่อต่าง ๆ ของผู้ถูกศึกษา จำแนกตามความมากน้อย	55
ตารางที่ 13	การได้รับสารสนเทศเรื่องกามโรคจากสื่อต่าง ๆ ของผู้ถูกศึกษา จำแนกตามความมากน้อย	56
ตารางที่ 14	จำนวนผู้ถูกศึกษา จำแนกตามชนิดของสื่อที่เลือกเพื่อการแสวงหา สารสนเทศ เรื่องกามโรค	58
ตารางที่ 15	ลักษณะการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างผู้ป่วยที่ถูกศึกษาและจุดหมาย ปลายทางทั้งที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ตามลำดับ จำนวนตัวกลาง...	62
ตารางที่ 16	การเชื่อมโยงที่สมบูรณ์กับระดับความผูกพันในแต่ละลำดับการเชื่อมโยง	66
ตารางที่ 17	ความสัมพันธ์ระหว่างความบ่อยครั้งของการแสวงหาสารสนเทศสถาน บริการและหญิงอาชีพพิเศษในการไปเที่ยวครั้งแรกของผู้ที่ถูกศึกษา กับสภาพความคล้ายคลึงและแตกต่างทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ร่วมสื่อสาร	71

ตารางที่ 18	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ สถานบริการ และหญิงอาชีพพิเศษกับสภาพทางเศรษฐกิจสังคม	72
ตารางที่ 19	ระดับความผูกพันของผู้ร่วมสื่อสารเพื่อสารสนเทศสถานบริการและหญิงอาชีพพิเศษ จำแนกตามความบ่อยครั้งในการสื่อสาร	74
ตารางที่ 20	ความผูกพันของผู้ร่วมสื่อสารในการแสวงหาสารสนเทศสถานบริการ และหญิงอาชีพพิเศษครั้งต่อ ๆ ไป จำแนกตามความบ่อยครั้งในการสื่อสาร	75
ตารางที่ 21	จำนวนผู้ป่วยที่ศึกษาจำแนกตามวิธีการรักษาก่อนที่จะมาที่ศูนย์	79
ตารางที่ 22	การได้รับสารสนเทศของผู้ป่วยที่ถูกศึกษาจากสื่อชนิดต่าง ๆ จำแนกตามวิธีการรักษา	79
ตารางที่ 23	สภาพทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ร่วมสื่อสารที่ผู้ป่วยแสวงหาสารสนเทศในการรักษาพยาบาล จำแนกตามความบ่อยครั้งของการสื่อสาร.....	80
ตารางที่ 24	ผู้ที่มารับการรักษาที่ศูนย์กามโรคเขต 1 จำแนกตามชนิดของสื่อที่ได้รับสารสนเทศ	81
ตารางที่ 25	การสื่อสารเพื่อแสวงหาสารสนเทศในการรักษาพยาบาลที่ผ่านสื่อบุคคล จำแนกตามความบ่อยครั้งของการสื่อสาร	82
ตารางที่ 26	ความผูกพันระหว่างผู้ป่วยและผู้ร่วมสื่อสารในการแสวงหาสารสนเทศเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลครั้งแรก ๆ	83
ตารางที่ 27	ความผูกพันระหว่างผู้ป่วยและผู้ร่วมสื่อสารในการแสวงหาสารสนเทศในเรื่องการรักษาพยาบาลที่ถูกต้อง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการสื่อสาร	84
ตารางที่ 28	สื่อบุคคลที่ผู้ป่วยได้รับสารสนเทศ เรื่องการรักษาพยาบาล จำแนกตามลักษณะความสัมพันธ์กับผู้ป่วย	85

สารบัญภาพ

		หน้า
แผนภาพที่ 1	แบบจำลองการสื่อสารแสดงความเข้าใจร่วมกัน	16
แผนภาพที่ 2	แบบจำลองการรู้เข้าของการสื่อสาร	17
แผนภาพที่ 3	แบบจำลองเครือข่ายความสัมพันธ์	21
แผนภาพที่ 4	ขั้นตอนในการแสวงหาความช่วยเหลือของผู้ที่เจ็บป่วย	27
แผนภาพที่ 5	แผนที่แสดงที่อยู่ของผู้ถูกศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องถึงปลายทางได้.....	61
แผนภาพที่ 6	ภาพแสดงขั้นตอนและตัวกลางการสื่อสารระหว่างผู้พยาบาลโรคใน ลักษณะ "โลกแคบ"	65

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย